

[Transcript] Dagens Eko / Eurovision - Ukrainas oväntade vapen mot Putin

Hallå, det här är nyhetspaddan Dagens Eko. Nu börjar vi.
Fredrik, hur viktigt är Eurovision för Ukraina?
Det har varit viktigt, ända från starten för 20 år sedan.
Men det har blivit i det närmaste livsviktigt.
Det här är Dagens Eko med Robin Olin.
Idag, Eurovision, Ukrainas oväntade vapen mot Putin.
En minut kan en turist få en lösning.
Andrei Hutsulljak beskriver årets vidbyr.
Det är Ukrainas motsvarighet till Melodifestivalen.
Uttagningen skedde mitt i kriget under jord.
Som ett slags finger mot Putin. Vi ger oss inte.
Vi tänker fortsätta spela.
Vi gick också från skälter till skälter.
Andre och andra artisterna fick ta sig mellan olika skyddsrum.
Vi försökte ta ut skälterna.
Stilisten är ett skyddsrum till koreografen i ett annat.
Vi gjorde också koreografi. Vi gick också från skälter till skälterna-
om det var ett luftalarm.
Altmiddag flyglarmen vrålade.
Sen spelade de vid en av tunnelbanestationerna.
Det var väldigt nöjligt och kallt.
Medan tågen dundrade förbi.
Och Andrei's band Tvoriki vann.
Med låten Heart of Steel.
De ska nu ta över stafettpinnen från Kallurs orkestra-
och representera Ukraina i Eurovision 2023.
Gäste Fredrik Vadström, kulturreporter-
och Rysslands kännare här på Svejs Radio.
Fredrik, om vi ska förstå det här-
hur Eurovision kommer inte att bli inte bara underhållning-
utan mer som ett politiskt vapen för Ukraina-
för att vända sig bort från Putin och Ryssland-
och mot Europa och Väst.
Var börjar den historien?
Den börjar väl nästan från starten 2003-
när Ukraina släpps in i tävlingen.
För de flesta forna sovjetrepubliker som har blivit självständiga-
i samband med Sovjetimperiets fall, 1991-
så var det en stor sak att kunna ta sig in-
i det här populärkulturella finrummet.
Att bara få vara med.
Och när Ukraina lyckas med det är det en stor framgång.
Men året efter, 2004, så går man ju och vinner-
med sångerskan Roslana och hennes Wild Dances.

Det är bara ett år efter att man är inslötta.

Ja.

Och sen tar ju den politiska utvecklingen Ukraina över för bara ett halvår ytterligare senare, i slutet på 2004- så briserar den Orangerevolutionen med gatteprotester.

Hundra av tusen av pro-demokraterna i Storbritannien- och pro-demokraterna i Storbritannien.

En koaliteration av grupper som är sånt att vi kan ta med Russia- och byta ut en framtid i Europa.

Och det blir ett maktskifte där en i alla fall på pappret- att pro-europeisk regering och president tar över.

Och då ska man i det här då få arrangera finalen 2005.

Så där står man i kiv med den här Orangerevolutionen bakom sig- och manifesterar på något sätt det som ska vara det nya- demokratiska, pro-europeiska, västtillvända, Ukraina.

Det blir en väldigt stark del.

Och det kanske också lite har att göra med den sonniskan som vinner 2004.

Ruslarna, som är väldigt starkt förknippad med demokratierörelse- med den ukraienska identiteten med det fria öppna samhället.

Något som hon sedan fortsätter med under år.

Och det är det som är det som är det som är det som är det som är det som är det.
lights supporters .

ButCHANPS plan is to destroy Ukraine.

Jaa.

Ja.

Du sätts gå upp.

Du sänks?

Vad är nästa kapitel i Ukraina's Eurovision historia?

Ja, det har ju förstås varit en blandning av bidrag- som ibland har varit väldigt lättviktiga och inte alls haft den här politiska blandningen.

Men den stora milstolpen blir ju två år efter-

Rysslands annektering av krim och krigsutbrottet i östra Ukraina i Donbass.

Detta morgon är mer påverkade för rörelserna- för att ställa rörelserna av Krimia's kapitel.

Redan tidigt i morse hördes Mulderut från raketartillerier- och granotkastare i utkanten av Donetsk.

Så kommer ukraiiska delegationen till Stockholm och finalen i globen av Eurovision- med Jamala, en krim-tatarisk sångerska.

Hon dyker upp med sången 1944-

som ses som en kommentar till Rysslands occupation av delar av Ukraina.

Egentligen så är ju texten bara en historisk anmärkning.

Det här hände 1944. Det var då vi blev bortkörda från Krim-Hallbön av Stalin- och fördrivna till centralasien.

Men eftersom det just har hänt att Ryssland-

då tagit ut krim- och krim-
och det har uppstått ett väldigt hårt förtryck mot inte minst tatarerna på Krim-
så ses det ju som att det här är egentligen ett förtäckt sätt att prata om det som händer nu.
Vilket ju man egentligen inte får enligt Eurovision-stadgarat.
Det ska ju vara musik och underhållning.
Så där har ju Ukraina och Jamala och teamet bakom henne valt en otroligt listan.
Och det är ju inte så att man inte får enligt Eurovision-stadgarat.
Och otroligt listig väg.
Och så kommer ju våren 2022.
Ryssland-storskaliga invasionen över Ukraina.
Och vi Eurovision lite senare på våren vinner Kallurs orkestra.
Jag kan säga att jag själv tycker att Eurovision är underhållande och allt men man...
Har väl kanske ändå sett det som något lite glättigt, lustigt, sådär och...
Här blir det ju allvar på ett helt annat sätt.
Det var ganska svårt att tänka sig någon annan tävlande där.
Jag skulle kunna göra någonting som kunde mäta sig med det.
Kallurs orkestra Åstad kom ihop med publiken, under tävlingen.
När väldigt originella gruppen, just den hade kommit dit.
Med en sång som faktiskt också i sig själv hade den kraften att den kunde...
Ta sig in i diskussionerna bara på egen kraft och sen åan på det, förstås.
Det enorma stödet och solidariteten från övriga Europa.
Det var ett väldigt starkt övriga.
Det är ju som att man även publiken är chockad över vad som sker i Utraina, i det här läget.
Och att det här är som någon slags terapi eller någonting.
Det intressanta är att det är den här gången inte ett så tydligt politiskt projekt.
Man skrev en låt som blandar någon slags moderna elektroniska sounds-rap-
och väldigt mycket ukrainisk folkmusik.
Och som handlar mer om kvinnor och mammor i Ukraina.
Men hur de har lyckats använda det här och göra det till en sång-
för Ukrainas identitet, kultur och existens, egentligen, under den här tävlingen.
När låten precis är slut när de har uppträtt med den-
så säger ju rapparens Olle Psyk, hjälp ass of stall.
Den här stål fabriken i Mariopoli östar Ukraina som då är under kraftig bombardemang av Ryssland.
Där Ryssland håller på att ta över staden och gör ett nödrop från scenen-
utöver de här hundratals- och miljoner-tv-tittarna.
Och det är ju ett tillfälle där det gungar till lite-
för att här är man ju farligt nära att bryta mot europeiska radio- och tv-unionens riktlinjer-
om vad man får göra på en tävling eller inte. Men det lyckas passera.
Det är ett rope på hjälp alltså.
Ja, det är intressant också att det får ett slags svar från ass of stall-
från den här skyddsrummen under där assov-regimentet utför det här försvaret av staden och
stålverket.
Där en av soldaterna fångas på en mobilfilm när han sjunger-
det vinnande bidraget av Kallors orkestra i skyddsrummet.

[Transcript] Dagens Eko / Eurovision - Ukrainas oväntade vapen mot Putin

Stefania, mamma, mamma, Stefania

Raskvittaje, polie, avodasivie

Zaspivaj meni, mamma, koliskovo

Ho tju tje pa tju tju tvoje rideslo

Det är ju en bra låt, tycker jag.

Ja, det är absolut en otrolig sjuk och en fantastisk bra-kombination av olika element.

Men samtidigt tänker man ju eller man kan inte låta bli och tänka att många i Europa också när de röstat på den här låten gjort det för att stötta Ukraina.

Fungerar det?

Kan Ukraina använda sig av den här Eurovision-vinsten på något sätt för att få en bättre möjlighet i det här kriget?

Alltså, låten går ju som en löpel genom samhället.

Det sjungs ju i skyddsrum på gator.

Den blir ju en signaturmelodi för hela det ukrainska folket och för det ukrainska motståndet.

Den har på något sätt blivit en sammansvetsande melodi som man kunde återvända.

Så man använder på något sätt den här songen för att höja moralen i landet också, kan man säga så.

Ja, det senaste dryg året har ju Ukraina letat efter alla sådana möjligheter.

De använde dem både i Ukraina och internationellt.

Kallors orkeströje gav sig ut på en världsturné egentligen.

Mycket i Europa, men också i USA och spelade.

Framför Brandenburg i Tår hade man konserter och man var med på Glastonbury-festivalen.

Den legendariska festivalen i Storbritannien där ukrainska band inte så ofta brukade spela.

Men den här året var det fyra olika ukrainska band där Kallors var det stora huvudnumret.

Glastonbury är den grönta koncentrationen av frihet de här dagarna.

Ukraina ledare har talat om 1000 av de långa vänta regeringen på Glastonbury-festivalen och har ökat dem för att förbereda den verksamheten för Russia.

Jag vill fråga dig om den här huvudnumret som alla som har frihet är under attack.

Men han är inte bara ukrainska. De hörs från den här veckan.

Men du, Fredrik, vet vi vad Kallors orkeströja själva tänker om den här rollen?

Alltså, men det är ju inte självklart bara för att man är en duktig musiker.

Man är en duktig så att säga ambassadör som de blir här för ett land som försvarar sig i ett krig.

Det finns en väldigt fin tv-dokumentär från ukrainska public service-teven med titeln

Hur vi slutade oroa oss och vann Eurovision under kriget.

Där man får följa Kallors orkestra i deras hemma miljö med djur på gårdar och det...

Både föräldrar men också mor och farföräldrar.

De tycker att det här är så konstigt att våra söner och våra barn har klivit ut på den här stora scenen.

Det har vi aldrig tänkt oss. Vi har sett dem som duktiga musiker som håller på lite här i vår miljö. Och nu plötsligt är de både stora stjärnor men också ambassadörer i ett läge där landet är under ett sådant hårt tryck för ett anfallskrig från Ryssland.

Men hållet sjokt rapparen som har skrivit texten.

Han säger vid något tillfälle i dokumentären att det kanske finns dem som tycker att Eurovision

[Transcript] Dagens Eko / Eurovision - Ukrainas oväntade vapen mot Putin

och underhållningsmusikprogram kan stå helt utanför politiken och hålla sig ovanför allt det. Nu, i den här momenten...

Och det kanske går att göra och du tar exempelvis Sverige framst. Det kanske går att göra dig i Sverige.

Och musik är inte politisk, så...

Men är du Ukraina, så är det inte möjligt i dagsläget.

Det är Sverige och det är ju nåt annat som i Ukraina, till exempel med Ljuboja.

Och nu är det ju snart dags för Eurovision igen.

Och Ukraina har valt ut sitt eget bidrag som ska skickas, men det görs då nere i tunnelbanan.

Ja, för att det ska vara säkert för när flyglarmen går och eventuella robotattacker mot ki-ev kan dyka upp när som helst, så valde man att göra det under jord på en tunnelbane per år.

Och det är ju helt för bluffarna att ens blev nånting.

Man kan tänkas att Ukraina skulle hamna i ett läge där man sa att vi kan inte riktigt genomföra det och kanske bara ha valt en låt.

Men man gör ju en helt vanlig med olika bidrag som ska spela och uppträda och sen ska det röstas, som vilket år som helst.

Och vad tycker du om årets vinnarlåt, Frédéric?

Jag blir väldigt förvånad att den här tworcycy och deras väldigt snygga, slicka, urbana, moderna engelsk språkiga låt

var det man tänkte att man skulle skicka nu, och det har jag gjort lite grann med Vika som var med i övrigt.

På andra plats så kom Marina Croot som är en bandora spelande sångerska, ett musikaliskt geni som sjöng en ballad

som man tänkte att det här kanske skulle vara nåt man ville skicka under krigstid och manifestera Ukrainas roll.

Men istället så valde jurin och publiken det här helt annorlunda bidraget.

Ja, det är ju en svart kille som sjunger på perfekt engelska och det är inga broderier och sådär.

Nej, det är liksom mer än en bild av det moderna, smarta urbana Ukraina och inte så mycket en krigsappel.

Så, jag tror att det här år har vi bara beslutat att göra representeringen i den moderna månaden.

Vi vill visa att Ukraina inte bara är fullt av musik.

De vill visa att Ukraina är ett modernt land och att det inte bara handlar om folk-musik säger de.

Och Jeffery berättar att han flyttade dit från Nigeria för att studera till apotekare för några år sedan.

Och nu efter rysslands invasion så har han bestämt sig för att stanna kvar i sitt nya hemland trots kriget.

Det är tydligt att deras motståndskamp handlar mycket om att sprida glädje med sin musik.

Jeffery skrattar högt och säger att han aldrig ens hade kunnat drömma om att få vara med i Eurovision.

Så avbryts vi av flyglarmet och de måste skynda till skyddsrummet igen.

Även nu är det här alarm.

Vi ses i Liverpool säger de.

Tack så mycket för att du har med oss.

Vi hoppas att du kan gicka på vårt performen också.

Ja och Fredrik, finalen i Eurovision 2023 hålls ju inte i Ukraina utan i Storbritannien i Liverpool.

[Transcript] Dagens Eko / Eurovision - Ukrainas oväntade vapen mot Putin

Vad tänker man i Ukraina om det?

Det var från början en väldigt stor besvikelse eftersom vinnare landet alltid får ta över världskapet året efter.

Jag tror att många Ukrainer tänkte att det här kommer att vara över om ett år.

I maj 2022 tänkte man att det är omöjligt att vi ska vara i krig nästan vår.

Det blir som ytterligare en sak att hålla sig till.

Vi ska inte bara vinna kriget för att också kunna ordna Eurovision-finalen på hemmaplan.

Men EBU, Europeiska Radio och TV-union, tog beslutet väldigt tidigt och sa att vi inte tror att det är möjligt och säkerhetsmässigt.

Därför ger vi det land som kom tvåa i tävlingen, Storbritannien, möjligheten att ordna finalen.

Och vi får hitta på ett annat sätt att manifesteras Ukraina i den här finalen i Liverpool.

Och idag tror jag att många Ukrainer tänker att det var rätt beslut.

Det hade varit väldigt svårt under de här omständigheterna.

Det hade varit helt omöjligt och det är ju en annan slags besvikelse.

Inte så mycket över att Eurovision-finalen inte kommer utan att anledningen till det, att kriget är inne på sitt andra år.

Tack, Fredrik.

Programledare Vara och Benolyn, gäst Fredrik Vadström och vi som producerade heter Katja Magnusson och Ludvig Jansson.

För att höra mer av Fredrik Vadström, följ gärna vår systeme podd, Radio-Korrespondenterna Ryssland.

Den hittar du i appen Sveriges Radioplay.